

Latvijas Zinātņu akadēmija
Lauksaimniecības un meža
zinātņu nodaļa

sadarbībā ar Latvijas
Lauksaimniecības un meža
zinātņu akadēmiju

Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmija

Zemkopības ministrijas Lauku atbalsta dienesta finansētais projekts
**„Līdzdalība Eiropas Savienības (ES) valstu tīklā par lauksaimniecības pētījumu
stratēģijas izstrādi ar foresight metodi”**
Līg. Nr. 310706/S433

Projekta praktiskās daļas vingrinājums **„Forsaits un stratēģiskās plānošanas prasmes lauksaimniecības pētījumu kontekstā”**

Izpildes laiks	2006.gada augusts – novembris		
Piedalās zinātnieki un speciālisti jomās	Stratēģiju izstrādāšana un plānošana Rīcībpolitikas veidošana un īstenošana Forsaita pētījumi un aktivitātes		
Vingrinājuma centrējums	Lauksaimniecības zinātnes stratēģijas veidošana: no forsaita procesa līdz izplānotai stratēģijai 2011. gadā		
Mērogs	Latvija		
Plānotie rezultāti	Ziņojums par realizēto forsaita vingrinājumu, kas aptver metodoloģiju, vingrinājuma procesu, tā nozīmes raksturojumu turpmākajam darbam pie Latvijas lauksaimniecības zinātnes stratēģiju izstrādes, kā arī līdzdalības aktivitātēm Eiropas SCAR forsaita tīklā.	Paaugstinātas dalībnieku zināšanas par stratēģisko plānošanu un forsaita pielietošanu lauksaimniecības pētniecības un lauksaimniecības zinātnes politikas realizēšanai.	Metodiskie materiāli par projektu un forsaita vingrinājumu elektroniskā formātā, kas tiks izmantoti Latvijas lauksaimniecības pētījumu stratēģiju un politikas izstrādāšanas mērķiem ministriju, zinātnes institūciju, industrijas u.c. vajadzībām.

Nolūks

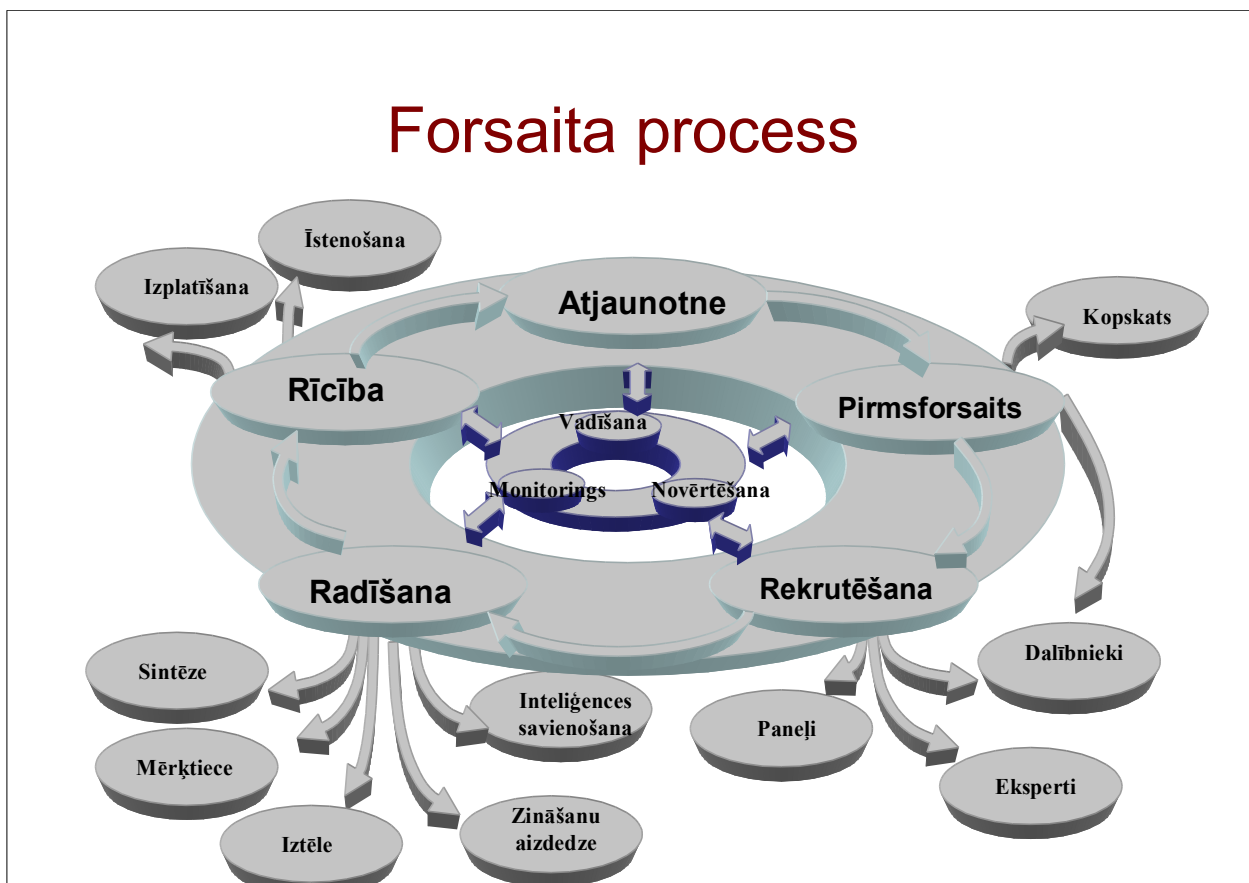
Dotais vingrinājums ir pārsvarā orientēts uz zināšanu un pieredzes apgušanu par pašu forsaita procesu un tā pielietošanu stratēģiju izstrādāšanai un citām praktiskām vajadzībām, nevis uz 'galaproduktiem' vingrinājuma beigās. Tādēļ kolektīva mācīšanās un zināšanu vadīšana, jauna sadarbības tīkla veidošana lauksaimniecības forsaita aktivitātēm, t.sk. Lauksaimniecības zinātniskās pētniecības komitejas (SCAR) pie EK ietvaros, ir prioritāri šī vingrinājuma uzdevumi.

Forsaita vingrinājuma posmi

RADĪŠANA 1.Uzdevums (metodes - vides skenēšana, literatūras pārskats, e-zināšanu bāzes radīšana, ideju vētras, zināšanu sarunas, darbseminārs, scenāriji). Izpratne par stāvokli Lauksaimniecības zinātnes stratēģijas veidošanā pēc Latvijas iestāšanās ES (2004.-2006.), t.i., kā šajā procesā: tiek izmantotas : informācijas	un zināšanu krātuves; pielietotas metodoloģijas; stratēģiju veidošanā un apspriešanā tiek iesaistītas ieinteresētās puses; darbojas stratēģiju izstrādāšanas galvenās institūcijas un darba grupas; izstrādāto stratēģiju zināšanas tiek iespiestas un izplatītas;notiek jaunradīto stratēģiju izmantošana rīcībpolitikā.
---	---

Kontakti: LZA LMZN, Ieva Sloka tel.: 7223448, 26363506 fakss: 7821153. e-pasts: lmzn@lza.lv

Forsaita process

RADĪŠANA

2.Uzdevums (metodes - literatūras pārskats, ideju vētras, zināšanu sarunas, darbseminārs, scenāriji) **Veidot priekšstatu sistēmu par to, kā varētu notikt Lauksaimniecības zinātnes stratēģijas veidošana: no forsaita procesa līdz izplānotai stratēģijai 2011. gadā.**

2.1. Latvijas perspektīvas - '2011' virzītājspēki un ietekmes faktori (STEEPV jomās: sociālie, tehnoloģiskie, ekonomiskie, ekoloģijas un vides ilgtspējas, politiskie, vērtību) ir jānosaka vingrinājuma dalībniekiem.

Pielietojot ideju vētras un zināšanu sarunas metodes, **tiek identificēta virkne STEEPV faktoru, kas varētu ietekmēt Latvijas zinātnes un pētniecības procesu 2011.gadā un tajā skaitā Lauksaimniecības zinātnes stratēģijas veidošanu nākošajos 5 gados.**

2.2. Ir sastādīts saraksts, kurā norādīti virzītājspēki un ietekmes faktori 5 jomās turpmāko 5 gadu perspektīvā.

Prioritēšanas vingrinājumā tiek noteikti virzītājspēki un faktori, kuriem būtu jāpievērš vislielākā vērība, aktualizējot valsts līmenī lauksaimniecības zinātnes stratēģijas izstrādāšanu un īstenošanu. Vingrinājuma dalībnieki prioritē rakstiski e-formātā un nosūta sarakstu pa 5 jomām vingrinājuma vadības grupai LZA LZMN.

2.3. Izmantojot rezultātus, ko devusi vingrinājuma 1. daļa, t.i. zināšanas un uz tām balstītā izpratne par **stāvokli Lauksaimniecības zinātnes stratēģijas veidošanā pēc Latvijas iestāšanās ES (2004.-2006.),** ko devusi vingrinājuma 2.daļa – **identificēti un prioritēti virzītājspēki un faktori, kam būtu jāpievērš vislielākā vērība, aktualizējot valsts līmenī lauksaimniecības zinātnes stratēģijas izstrādāšanu un īstenošanu, tiek izstrādāti divi scenāriji 'Lauksaimniecības zinātnes stratēģijas veidošana 2011.gadā'**, un tie tiek apspriesti **darbseminārā 20. oktobrī.**

RADĪŠANA un RĪCĪBA

Ņemot vērā darbseminārā iegūtās jaunās zināšanas un izdarītos secinājumus, tiek sastādīts noslēguma ziņojums par forsaita vingrinājumu. Informācija tiek izplatīta saskaņā ar projekta noteikumiem un paredzēta īstenošanai praktiskām vajadzībām.

ATJAUNOTNE

Jaunizveidotā zināšanu bāze ir pieejama lietotājiem elektroniskā formātā. Tā tiek papildināta un izmantota jaunu zinātnisku pētījumu, stratēģiju veidošanas, rīcībpolitikas u.c. mērķiem.

Piezīme:

SCAR jaunā forsaita darba grupa pie EK savas pirmās aktivitātes iezīmē ar ES lauksaimniecības virzītājspēku noteikšanu, Eiropas u.c. valstu forsaita izpēti analīzi, prioritēšanu un scenāriju (2020.g.) gatavošanu ziņojumiem, kas tiks izmantoti lauksaimniecības politikas izstrādāšanai Eiropas Komisijā .

FORSAITA DEFINĪCIJA UN IZPRATNE

ES struktūrās pieņemts izmantot šādu procesa un sistēmas raksturojumu:

Forsaits (forsaita aktivitātes) ir sistēmiska darbība, kas vērsta uz to, lai atklātu un pētītu zinātnes, tehnoloģijas, sabiedrības, ekonomikas un šo sfēru mijiedarbību attīstību ilgtermiņa perspektīvā ar mērķi radīt zināšanas, ar kuru palīdzību īstenot sociālos, ekonomiskos un vides pilnveidojumus, balstoties uz labi pamatotām projekcijām. Taču forsaita īstenošanai nepietiek ar skaidru un efektīvu metodoloģiju ieviešanu vien. Vitāli svarīgi ir nodrošināt, lai forsaita rezultātus ņemtu vērā, apspriežot rīcībpolitiku un pieņemot lēmumus. Tikai pastāvot šādai pieejai, ieguvums no forsaita aktivitātēm būs maksimāls.

Forsaits augstākminētās pētniecības jomas izpratnē ir lietojams kā angļu *foresight* ekvivalents latviešu valodā. Forsaita terminoloģijas ieviešana latviešu valodā ir izskatīta A.Pugas zinātniskajā darbā „Sociālie izaicinājumi Latvijā: identifikācijas problēmas. Forsaita pētīšanas izraisēs”, kas tika publicēts 2004.gadā LZA

rakstu krājumā „Latvija Eiropā: nākotnes vīzijas” (118.-141.lpp.). Forsaita vingrinājumu praktiskās pielietošanas iespējas tika pamatotas Latvijas Zinātnes padomes realizētajā projektā 04.1096 „Latvijas līdzdalība Eiropas zināšanu sabiedrības veidošanā: uzņēmējdarbības un nodarbinātības jaunās izvēles Lisabonas stratēģijas īstenošanā”.

Forsaitu (*foresight*) nedrīkst sajaukt ar prognozēšanu (*forecasting*). Tās ir divas dažādas un pilnīgi patstāvīgas disciplīnas. **Forsaits negatavo prognozes.** Nākotne ir nejausi gadījumi un cilvēku darbība. Forsaits nozīmē domāt, apspriest un veidot nākotni, balstoties uz kolektīvi radītām zināšanām un priekšstatiem par dažādām attīstības iespējām vidējā un ilgtermiņa perspektīvā. Forsaita būtību sastāda **stratēģiskā domāšana un stratēģiskās inteligences attīstīšana.**

Forsaits ir viens no **stratēģiskās politikas zināšanu** iegūšanas un pielietošanas veidiem. Tas ir saistīts ar **stratēģiskās inteligences** izpratni cilvēku un institūciju darbā, t.i., spējām saprast un domāt, iegūt un pielietot zināšanas stratēģiskās politikas veidošanai un īstenošanai.

Attēls 'Forsaita process' adaptēts no projekta Knowledge Society Foresight (PREST, 2002).

Forsaita definīcija: Marimon, R 2002, Preface, in *The role of foresight in the selection of research policy priorities: proceedings of conference, Seville, 13-14 May 2002*, EC, DG JRC-IPTS, p.1.

Laipni lūdzam uz vingrinājuma mājas lapu septembrī:

<http://www.llmza.lv/index.html>